

LA INDÚSTRIA DE LA INTEL·LIGÈNCIA

Josep Lluís Barona

No hi ha actitud més suïcida per a una societat que el menyspreu del coneixement. Desfasat el tòpic de la personalització de la saviesa en la figura del savi, el geni o el gran mestre (veritables sacerdots de la saviesa), les societats occidentals han evolucionat cap a una col·lectivització del saber, al qual poden i han de tenir accés tots els seus membres pel simple fet de ser-ho. Aqueixa és justament la conseqüència d'un sistema social obert (democràtic) i d'un sistema educatiu públic i general, al qual tenen accés tots els ciutadans dins d'una societat on el grau de desigualtat social entre els seus membres no planteja discriminacions econòmiques ni situacions de privilegi. Així doncs, el coneixement ha deixat de ser patrimoni individual o d'un grup social més o menys ampli, per convertir-se en un bé col·lectiu, el qual no solament aporta cotes més elevades de felicitat individual, sinó que també és un instrument de transformació de la realitat i millora de les condicions de vida en general de la població. I aqueix benefici no es tradueix exclusivament en les condicions materials, sinó també en el sentiment de benestar que aporten, d'una banda, la consciència d'una determinada instal·lació en el món (històrica, cultural, individual) i, d'altra, la capacitat d'anàlisi racional dels esdeveniments de la vida.

Fins a tal punt el coneixement i les seues aplicacions tècniques incideixen directament en conceptes tan fonamentals com ara el de progrés econòmic, qualitat de producció, nivell de vida, domini tècnic, producció científica i artística, i benestar social, que l'organització social del saber (anomenem-ho institucionalització) pot conceptualitzar-se com si fos una indústria productiva; una indústria del saber que conté infraestructures materials, elements productius, personal especialitzat o no tant, distribució o difusió dels productes, consum, nivell de modernització... El conjunt de tots aquests factors i la seua peculiar forma d'organització aporten un retrat més o menys fidel de cada societat. Reflecteix com és la seua indústria de la intel·ligència, un sector productiu que es troba molt directament relacionat amb l'estabilitat social. No resulta impropedent mirar-ho així, no sols perquè el llenguatge econòmic és avui dia el que predomina (i no oblidem que el llenguatge comporta sempre una forma de pensar), sinó perquè aquest punt de mira ens pot ajudar a analitzar, comprendre o redefinir la instal·lació d'això que anomenem cultura (veritable espina dorsal de la cohesió social, tot i que alguns subestimen la seua importància pràctica quan pensen que hi ha coses més urgents).

Tanmateix, la diferència amb altres indicadors d'activitat o sectors productius, com pot ser el sector industrial, el sistema sanitari, el sector agrícola o la renda per càpita, consisteix en el fet que la indústria intel·lectual impregna el conjunt de la societat, fins al punt de ser una de les característiques claus, més acuradament definitòries de la situació d'un país. El funcionament d'aquest sistema intel·lectual inclou l'eficàcia del sistema educatiu (des de l'alfabetització a l'especialització professional), les institucions de recerca, el sistema universitari, la productivitat científica, les publicacions, els palaus de concerts, els teatres i cinemes, els museus, els mitjans de comunicació i un llarg etcètera.

Hi ha llocs com ara Òxford o Cambridge, a Anglaterra, Göttingen a Alemanya, Uppsala a Suècia, París, Leiden, Berlín... que constitueixen veritables polígons industrials de la intel·ligència on la producció intel·lectual és l'aspecte fonamental i al voltant seu s'articula tot un complex sistema d'inversions, difusió de productes, distribució, promoció, creació de patents i venda de productes. Llocs que tenen una gran mobilitat interna, una gran capacitat d'iniciativa i una elevada estima per part de la societat que els envolta i que se sent indentificada amb els valors que la indústria de la intel·ligència representa i els beneficis que reporta. Les condicions en què es produeix la institucionalització del coneixement són fortament influïdes (estimulades, inhibides, menyspreades, glorificades o ridiculitzades, vull dir) per criteris de política científica i prestigi social.

Quins avantatges aporta al conjunt de la societat el bon funcionament de la indústria de la intel·ligència? Tots. La raó és ben senzilla: la indústria de la intel·ligència no és competitiva amb la resta de sectors que componen el sistema productiu, sinó que més aviat és el contrari: es tracta d'una mena de sector transversal, el qual potencia totes les altres activitats de la societat. Fins a tal punt és això que una societat en què la indústria de la intel·ligència no gaudeix de salut es troba condemnada a la mediocritat. Si acceptem que el model productiu de la nostra indústria intel·lectual pugui tenir defectes estructurals o fins i tot ser obsolet, res no seria més nefast que plantejar una reconversió industrial sense un model alternatiu. Caldrà prendre consciència de la importància del tema i enllestir iniciatives polítiques, empresarials i individuals d'ampli abast perquè algun dia València dispose d'una indústria de la intel·ligència ben organitzada i dinamitzadora de la vida social i cultural.